

AVUKATLARIN SENDİKALAŞMASI ve AVUKATLAR SENDİKASI PRATIĞİ

Türkiye'nin ilk avukat sendikası olan AVUKATLAR SENDİKASI (AV-SEN kısaltmasıyla), 26 Kasım 2014'te İstanbul merkezli olarak kurulmuştur. Kurucu başkanlığını, bu satırların yazarı yapmaktadır.

Avukatların Sendikalaşmasının Hukuki Dayanakları

Bildiğiniz gibi Anayasamızın 51. maddesine göre çalışanlar önceden izin almaksızın sendika kurabilirler, sendikalara üye olabilirler. Sendikalaşma, temel hak ve özgürlüklerdendir. Dünyada, Fransa gibi Batı ülkelerinin yanı sıra Mısır gibi Doğu ülkelerinde de bulunan ve son derece etkin olan avukat sendikaları, Türkiye'de yoktu. Bunun en önemli sebeplerinden biri, Türkiye'de meslek sendikacılığının 12 Eylül 1980 darbesi ertesinde getirilen yasal düzenlemeler ile yasaklanmış olmasındandır. Halen yürürlükte olan sendika mevzuatımıza göre, sendikacılık özel sektör için ya "işçi" ya da "işveren" sıfatlarıyla ve 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun ekindeki tabloda belirtilen iş kollarından¹ biri seçilmek suretiyle, kamu çalışanları için de 4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun ekindeki tabloda belirtilen hizmet kollarından biri seçilmek suretiyle yapılabilmektedir

Oysa ki Uluslar arası hukuk ve bilhassa Türkiye'nin de taraf olduğu sözleşmeler, sendikacılığı bu dar kalıplara hapsetmemiştir. ILO Sözleşmeleri içerisinde yer alan 87 No'lu Sendika Özgürlüğü ve Sendikalaşma Hakkının Korunması Sözleşmesi'ne göre "**çalışan**" sıfatı taşıyan herkes bu hakka sahiptir. Bu sözleşmenin Türkiye'de uygun bulunmasına dair kanunun gerekçesinden bir bölüm aynen şöyledir: "*Sözleşme, çalışanlara hiçbir ayırım gözetmeksizin ve önceden izin almadan istedikleri örgütleri kurmak ve bunlara üye olmak hakkını tanımaktadır. Sözleşmenin 2. maddesinde yer alan 'sendika hakkının tanınmasında hiçbir ayırım gözetilmeyeceği' ifadesinden de anlaşılacağı üzere, Sözleşme sendika kurma ve sendikalara üye olmak hakkına ulusal hukuk düzenlemelerinde işçi, memur, hizmetli vb. gibi niteliklerle anılan bağımlı çalışanların bir kısmı ile sınırlandırmamaktadır. Bu hak, tüm çalışanlara ve işverenlere tanınmıştır.*" Görüldüğü gibi uygun bulma kanunumuzun gerekçesi, gayet açık ve doğru şekilde kaleme alınmıştır.

¹ Burada dikkati çeken, 1961 Anayasası döneminde Çalışma Bakanlığınca çıkarılan 11.08.1964 günlü Resmî Gazete'de yayımlanan Sendikaların İş Kolları Yönetmeliği'nin iş kolları cetvelinde, 33. sırada avukatların da yer almasıdır. (Bkz. Av. M. Hilmi Özarpat, Avukatların Sendika Kurma Hakları, Ankara Barosu Dergisi, <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tekmakale/1965-4/02.pdf>) 19.12.2012 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan şu anki İş Kolları Yönetmeliği'nde bu, 69.10. sırada "**Hukuk faaliyetleri**" olarak geçmektedir.

Aynı şekilde, İHAM'ın pek çok kararında, sendika özgürlüğü çok geniş şekilde kabul edilmiş, bu özgürlüğe getirilecek kısıtlamaların ancak **“zorunlu bir sosyal ihtiyacı karşılaması”** ilkesine göre yapılabileceğini, eğer bu kısıtlama zorunlu bir ihtiyacı karşılamıyorsa, kısıtlamanın getirilemeyeceğini ifade etmiştir. Zira İHAM, İHAS'ın 11.maddesinin dernek kurma özgürlüğünün bir türü ya da özel bir boyutu olarak, sendika özgürlüğünü içerdiğini kabul etmektedir.² Örneğin Tüm Haber Sen ve Çınar – Türkiye (no. 28602/95) kararında Yüksek Mahkeme, **“mevzuatın böyle bir imkanı öngörmemesinin”** sendikanın feshi kadar radikal bir tedbiri haklı göstermeye yetmediğine karar vermiştir; zira taraf devletler imzaladıkları uluslararası sözleşmelere uygun iç hukuk mevzuatını geliştirmek zorundadırlar. İHAM, yalnızca ikna edici ve zorlayıcı gerekçelerle dernek/sendika kurma özgürlüğüne yönelik kısıtlamaların haklı çıkarılabileceğini, bu tür durumlarda, **“acil bir sosyal ihtiyacın”** sözkonusu olup olmadığını belirlerken, devletlerin sınırlı bir takdir hakkının bulunduğunu ve bu takdir hakkının da, hem kanunu hem bu kanunu uygulayan mahkemelerin, mahkemeler bağımsız olsalar dahi, kararlarını sıkıca denetleyen İHAM kontrolüne tabi olduğunu ifade etmiştir.³ İHAM, her zaman, İHAS'nin 11. maddesinin, sendikaların kolektif eylemleri yoluyla sendika üyelerinin mesleki çıkarlarını koruma özgürlüğünü güvence altına aldığını, **devletlerin bu kolektif eylemlere hem izin vermesi gerektiğini hem yürütülmesini ve gelişmesini mümkün kılması gerektiğini** değerlendirmiştir.⁴ İHAM kararlarında, sendikalara katılma haklarının, Sözleşmelerin ve Tavsiyelerin Uygulanmasına İlişkin Uzmanlar Komitesi'nin 87 no'lu Sözleşme çerçevesinde Türk Hükümeti'ne ilettiği gözlemlerinde, bu belgenin öngördüğü şekilde örgütlenme hakkına yönelik tek kabul edilebilir istisnanın, silahlı kuvvetler ve polis teşkilatına ilişkin olduğunu ifade etmiştir.⁵ Kaldı ki polislere ilişkin dahi bu konu halen tartışılmaktadır. Hülasa, İHAM içtihatlarında, **sendika kurma özgürlüğünün istisnalarının çok sınırlı olabileceği, kanunla bu istisnaların getirilebileceği ve istisnaların getirilmesinin “demokratik bir toplumda gerekli, zorunlu bir sosyal ihtiyacı karşılaması” gerektiği, mevzuatın belirli bir toplumsal kesimin sendika kurma hakkını düzenlememiş olması gerekçesiyle kurulan bir sendikanın feshedilemeyeceği, bu konuda sözleşmecî devletlerin iç hukuklarında düzenleme yaparak uluslar arası mevzuatla uyumlu hale getirmelerinin gerektiği, sendikal örgütlenmenin gelişmesi için devletlerin çalışmaları gerektiği** ifade edilmiştir.

2 bkz. İHAM Belçika Ulusal Polis Sendikası - Belçika, 27 Ekim 1975 ve Swedish Engine Drivers' Union

3 bkz. İHAM Sidiropoulos ve Diğerleri – Yunanistan, 10 Temmuz 1998

4 bkz., yukarıda anılan, İHAM Belçika Ulusal Polis Sendikası kararı; İHAM İsveç Lokomotif Sürücüleri Sendikası; Schmidt ve Dahlström – İsveç, 6 Şubat 1976

5 bkz. İHAM Demir ve Baykara-Türkiye Davası, 34503/97, 12 Kasım 2008

Esasen, Avukatlar Sendikası, sendikamızın tüzüğünü kabul eden tüm meslektaşları (bağlı ya da serbest çalışan ayrımına tabi tutmadan) kapsamı nedeniyle, başlıktaki eleştirinin muhatabı değildir. Zira, Avukatlar Sendikası, tüm meslektaşların eşit olduğunu ve meslek onurlarının korunması gerektiğini ifade etmektedir. Tüm avukatların avukatlık mesleğine özgü **bağımsızlık** gibi özelliklere sahip olması gerektiğini, bunu kısıtlayan durumların ortadan kaldırılmasını savunmaktadır. Örneğin Sendika bu meyanda, radikal bir örnek olarak, kamu avukatlığının (hukuk müşavirliği haricinde) kaldırılmasını, kamuda çalışan meslektaşların serbest çalışmasını ve memur gibi değil avukat olarak çalışmalarını, kamudaki avukatlık işlerinin serbest çalışan avukatlar arasında dağıtılmasını (bunun barolar tarafından tıpkı adli yardımda olduğu gibi yapılmasını) öngörmektedir. Yine bu bağlamda Sendika, bağıtlı çalışan avukatların bağımsızlıklarını sağlayabilmeleri için onlara uygun yardımın yapılmasını (Adalet Bakanlığı ve TBB tarafından), ilk 5 yıl vergi, baro aidatı konularında yardımcı olunmasını, bağıtlı çalışmanın ilk 5 yıldan sonra istisna olarak kalmasını savunacak ve bunun için mücadele edecektir. Dolayısıyla Sendika, **artan avukat sayısına kısıtlama getirecek ve bölünen pastayı büyütme için avukatlara artı iş sahası açacak çözümler bulunması, bağıtlı çalışmanın olabildiğince en aza indirilmesi, indirilemeyen kısmı için de meslek onuruna yaraşır çalışma ortamı ve özlük haklarının sağlanması için mücadele edecektir.**

Avukatların Sendikal Örgütlenmesinin Klasik Sendika Mantığına Uygunluğunun Tartışılması ve Sendikal Örgütlenmenin Gerekliliği

Türkiye’de şu an itibarıyla 137 hukuk fakültesi, yaklaşık (her gün artan bir sayıyla) 84.000 avukat ve 45.000 hukuk fakültesi öğrencisi vardır. Özellikle açılan özel üniversiteler ile, hukuk fakültesi okumanın kolaylaşması söz konusu olup, bir avukat enflasyonu oluşmuştur.

Avukatlık, bir kamu görevi olmasının yanı sıra aynı zamanda bir serbest meslek oluşuyla, mesleğinin doğasından gelen ve özünü oluşturan “bağımsızlık” unsuru, oluşan avukat enflasyonu yüzünden geri planda kalmaktadır. Yani meslektaşların pek çoğu, ofis açıp serbest avukat olarak mesleğini ifa edememekte, bir şirketin veya başka bir meslektaşının yanında sigortalı olarak çalışmak zorunda kalmaktadır. Şu anda Türkiye’deki avukatların 1/3’i bu şekilde bağıtlı çalışan avukattır. Verdiğimiz rakamlar düşünüldüğünde, çok yakında avukatların çoğunun bağıtlı çalışan (İş Kanunu manasında işçi statüsünde) olacağı aşikardır. Bu da, mesleği ve meslektaşları ciddi anlamda tehdit etmektedir. Bırakınız bir avukatın yanında çalışmayı, yakında meslektaşlar hukukçu dahi olmayan şirketleşmiş yapılarda çalışmak zorunda kalacaklardır. Öte yandan bu çalışma, mesleğin onuruna uygun şekilde de gerçekleşmemektedir. Enflasyonun olduğu yerde ücretler düşer,

Bağıtlı çalışan meslektaşla, işveren meslektaşın sendikaya üye olması durumunda aralarında bir menfaat çatışması çıkabilecektir. Bu halde Sendika, meslek ilke ve kuralları ne diyorsa onu yapacak, hakkaniyete göre üyelerinin hak ve menfaatlerini gözetecektir. Zaten bunu kabul eden meslektaşlar sendikaya üye olacaktır. Burada önemli olan, avukatlık mesleği mensuplarının ortak paydadaki sorunlarına çözüm getirmek için örgütlü bir güç oluşturmaktır.

Avukatların meslek onuruna uygun ücretlendirme için toplu sözleşme/görüşme dışında, ister bağıtlı çalışsın ister serbest çalışsın meslektaşların onlarca sorunu vardır. Hem bağıtlı çalışan hem de serbest çalışan meslektaşlar için yine Adalet Bakanlığı'nın, Avukatlık Kanunu'nun, Türkiye Barolar Birliği'nin getirdiği kuralların bağlayıcılığı mevcut olup, bu kanun ve kurallardan meslek etiği, onuru, evrensel değerleri ile çelişik olanlar konusunda da mücadele tüm avukatlar için ortak paydadır. Adliyelerde yer yer avukata yapılan saygısız muamele, avukatın emeğine ve mesaisine tecavüz niteliğindeki uzun duruşma bekleme saatleri, duruşmalarda savunma hakkının kullandırılmaması ve kanun hükümlerine aykırı davranılması-buna karşılık duruşma zabıtlarına gerçeğe uygun kayıt yapılmadığı için çekilen ispat zorlukları akla ilk gelen sorunlardır. Bununla ilgili tüm duruşmaların SEGBİS sistemiyle kameraya alınması, avukatın saygınlığı konusunda bilinçsiz davranan personelin sıkı yasal takibi, duruşma saatleri konusunda HSYK'nın "makul aralıklarla duruşma saati verilmesi" kararlarına rağmen bunu gözetmeyen yargıçların ve ayrıca meslek onuruna aykırı davranan yargıç-savcılarının sıkı yasal takibi bu sorunlara karşı geliştirilebilecek ilk çözümlerdir; ve Sendika bunları yapacaktır. Sendika adına davalar açılacak, üye meslektaşlarımızla ilgili yapılan yasal takibatlarda müdahil olmak için başvurulacaktır. Avukatlık Kanunu'nda getirilmesi düşünülen avukatı kısıtlayıcı hükümler, bazı davalarda nispi vekalet ücretlerinin maktu vekalet ücretlerine dönüştürülerek avukatın mali gücünün sarsılması, meslektaşlara yapılan uygunsuz muameleler ve savunmanın dokunulmazlığına karşı saldırılar konusunda Avukatlar Sendikası, dinamik gücüyle mücadele edecektir.

Avukatlar Sendikası kuruluşunu Yargıçlar Sendikası'na karşı açılan kapatma davasının duruşması olan 9 Aralık 2014 günü ilan etmiş ve demiştir ki: "Yargıçlar Sendikası da Avukatlar Sendikası da kapatılamaz. Örgütlü toplum engellenemez". Nitekim Alpaslan Işıklı Hoca'nın dediği gibi gerçek örgütlenme sendikacılıktır." Tüm meslektaşlarımızı, dinamik bir mücadele için, mesleğimize sahip çıkmak ve gücümüzü göstermek için sendikamıza davet ediyorum. Kitleselleştığımız kadar güçlü olabilir ve başarabiliriz.

AVUKATLAR SENDİKASI

Kurucu Başkanı

AV. SEDEF ÜNAL